lh:k|sf:b:g=# $*÷@)&#÷)&$
lh:x:b:g=# @÷@)&$÷)&%

;fKtflxs

hglgu/fgL

Jananigrani Weekly

व्यवसायीक पत्रकारीता लोकतन्त्रको आधार,
सम्वृद्ध र विकासको साझेदार

वर्ष १०, अंक ५ साउन ३ गते आइतबार २०८३, 19 July Sunday 2026 नेपाल सम्वत ११४६, पृष्ठ ६ मूल्य रु. ८।-

जग्गा र घर पाएपछि जैमिनीमा सुकुम्वासी समस्या समाधान

/fli6« ;dfrf/ ;ldlt 9f]kf6g

बागलुङको जैमिनी नगरपालिकाले सुकुम्वासी परिवारलाई घर र जग्गासहित लालपुर्जा उपलब्ध गराएपछि सुकुम्वासी समस्या समाधान भएको छ । नगरपालिकाले पहिचान भएका १८ सुकुम्वासी परिवारलाई जग्गा खरिद गरेर घर निर्माण गरी लालपुर्जा हस्तान्तरण गरेको छ ।

नगर उपप्रमुख हरिहर शर्माका अनुसार सुकुम्वासी समस्या समाधानका लागि अघिल्लो कार्यकालदेखि नै पहल सुरु गरिएको थियो । सबै सुकुम्वासी परिवारले घर, जग्गा र लालपुर्जा पाए पनि नगरपालिकालाई औपचारिक रूपमा सुकुम्वासीमुक्त घोषणा गर्न भने राष्ट्रिय भूमि आयोगमार्फत प्रक्रिया पूरा हुन बाँकी रहेको उहाँले बताउनुभयो । उहाँले नागरिकलाई सुरक्षित आवास उपलब्ध गराउनु राज्यको दायित्व भएको उल्लेख गर्दै त्यसअनुसार नगरपालिकाले सुकुम्वासीको पहिचान, जग्गा खरिद, घर निर्माण र लालपुर्जा वितरणको काम गरेको बताउनुभयो ।

नगरपालिकाले सुकुम्वासीका साथै प्राकृतिक विपद्का कारण विस्थापित तथा आर्थिक अभावका कारण घर बनाउन नसकेका ४४ परिवारका लागि पनि घर निर्माण गरिदिएको छ । त्यसका लागि नगरपालिकाले कार्यविधि बनाएर घरविहीन परिवारलाई रु तीन लाख, विपद्का कारण घर गुमाएका परिवारलाई रु दुई लाख ५० हजार र आर्थिक अभावका कारण घर पुनर्निर्माण गर्न नसकेका परिवारलाई रु दुई लाख सहयोग उपलब्ध गराएको उपप्रमुख शर्माले जानकारी दिनुभयो ।

पहिलो चरणमा तीन पुस्तासम्म घर नभएका परिवारलाई आवास निर्माण गरिएको थियो । दोस्रो चरणमा विपद् वा आर्थिक समस्याका कारण आफ्नै घरमा बस्न नसकी अरूकै घरमा आश्रित परिवारलाई घर निर्माण गरेर बसोबासको व्यवस्था गरिएको नगरपालिकाले जनाएको छ ।

घर प्राप्त गर्ने स्थानीय उषा नेपालीले नगरपालिकाको सहयोगपछि स्थायी रूपमा बस्ने ठाउँको चिन्ता हटेको बताउनुभयो । उहाँले भन्नुभयो, “हामी समस्यामा पर्दा नगरपालिकाले घर बनाइदियो । अहिले गरिब र विपन्नको समस्या पनि सम्बोधन भएको अनुभूति भएको छ । घर पाएपछि अब बाँकी आवश्यकता मेहनत गरेर पूरा गर्न सकिन्छ ।”

एक वर्षमा १ सय ७ सिँचाई आयोजना

/fli6« ;dfrf/ ;ldlt 9f]kf6g

बागलुङमा एक वर्षको अवधिमा १०७ वटा सिँचाइ योजना सम्पन्न भएका छन् । ती योजनाबाट थप ८० हेक्टर खेतीयोग्य जमिनमा सिँचाइ सुविधा विस्तार भएको छ ।

जलस्रोत तथा सिँचाइ डिभिजन कार्यालयका अनुसार चालु आर्थिक वर्षमा स्वीकृत ११४ सिँचाइ योजनामध्ये १०७ वटा सम्पन्न भएका छन् । सिँचाइ कुलो र नदी नियन्त्रणका लागि रु १२ करोड ६६ लाख ५० हजार बजेट विनियोजन गरिएको थियो ।

कार्यालयका प्रशासकीय अधिकृत बाबुराम आचार्यका अनुसार योजना सम्पन्न भएपछि ८० .... बाँकी ६ पेजमा

बर्डफ्लुजन्य जोखिमबाट सुरक्षित बनौं

- sV/f tyf kG5Lkfngdf ;'/Iff tyf ;fjwfgLsf pkfo ckgfcf}+
- c:j:y jf d/]sf kG5Lsf] ;Dks{af6 6f9f /xf}+
- kG5L 5f]Pkl5 ;fa'gkfgLn] /fd|f];F xft wf]afgL a;fnf}+
- sV/f tyf c08f /fd|/L ksfP/ dfq vfg]u/f}+
- kG5Lkfng Ifq] / j/k/sf] jftfj/0f ;kmf /fvf}+
- zª\sf:kb nIf0f b]vP jf kG5L d/]df ;DalGwt lgsfonfO{hfgsf/L u/fcf}+
- kG5Lsf]cj}w cf];f/k;f/ / ljqmL ljt/0f /f]sg ;xofu u/f}+
- :jf:Yo ;'/Iffsf pkfo ckgf0{/f]usf] hf]vd 36fcf}+
;fjwfgL ckgfcf}+a8{nL'sf] hf]vd 36fcf}+

gk]fn ;/sf/
lj1fkg af]8{

uxjhL ;~rf/ ;xsf/L ;+yf lnld6]8åf/f
;+flnt hglgu/fgL ;fKtflxs klqsf

;DkfbsM chg sfsL{
;+yfks ;Dkfbs gjLg lzlz/ lj:s:
cltly ;Dkfbs tf/fgfy cfrfo{
cWolfM tf/f sfsL{
;+yfks cWolfM lvdaxfb'/ sfsL{
kd'v ;+fbbftfM ;'hg /]UdL
kaGwsM k|;fb yfkf
sfof{noM sf7]vfhf ufpFflnsf–@, eLdfkf]v/f
;Dks{sfof{noM afun'a gu/kflnsf–@, afun'a
kmf]g gDa/M)^*–%@@)@$, (*%&^@)#)), (*%&^@%(%)
OdhM Jananigrani.bgl@gmail.com
db0fM gdbf 5fkfvfgf,
afun'a gu/kflnsf–#, afun'a

- - सम्पादकीय - -

बर्खामा सतर्कताः मौषमको जानकारी लिएर यात्रा गरौं

sflnu08sL sf]/8f] cGtu{t hKdgL gu/kflnsf–* l5:tLl:yt a]hau/df uPsf] klx/f]sf sf/0f ;8s kfF lbgb]lv cj?4 5 . lg/Gt/sf] jiff{ / ®dflyaf6 vl;/x]sf] 7'nf] klx/f]n] em08} b0{ ;o ld6/ ;8s kl/Psf] 5eg] klx/f] x6fpg kf|f; ul/Pklg hf]vdsf sf/0f sfdn] ckl]ft ult lng ;s]sf] 5}g . of] Pp6f ;8s aGb ePsf]36gf dfq xf]Og, of]xfd|f]k"jf{wf/, ljkb\Joj:yfkg / avf{ofdsf] tof/Lsf] jf:tljs cj:yfsf] ;+s]t klg xf]. c;f/sf] cGTo;® ;? ePsf] dg;'g clxn] ;lqmo cj:yfdf 5 . b]zsf w/}} efudf af9L, klx/f]/ 8'afgsf 36gf al9/x]sf 5g\. kxf8L lf]qdf ;8s cj?4 xg'' gbL lsgf/sf a:tL hf]vddf kg{/ hgwgsf] lflt xg' x/]s jif{bf]xf]/g] ;d:of ag]sf] 5 . o:tf 36gfn] s]n k|s[ts ljkb\nf0{ dfq xf]Og, k'j{tof/Lsf] sdLnf0{ klg phfu/ u5g\. ;/sf/sf ;DalGwt lgsfon] ;8s lgdf{0f ubf{ efa}les cWoog, kfgL lgsf;sf]plrt Joj:yf, 9nfg tyf klx/f]lgoGq0fsf ;+rgfdf ljz]f Wofg lbg cfjZos 5 . hf]vdoQm ;8s v08df lgoldt lgu/fgL, ;dod}dd{ tyf cfjZos pks/0f / hgzlQmsf] Joj:yfkg ug{;s]o:tf cj/f]wsf]cjlw 5f6bofpg ;lsG5 . ljkb\ cfPkl5 dfq ;lqmo xg] xf]Og, ljkb\cfpgcl3 g}tof/L ug{k5{.

avf{ofddf gful/ssf] eldsf klg plQs}dxTjk0f{5 . gful/sx?n]df}dsf] k"jf{gdfgnf0{a]f:tf u/] cgfjZos ofqf ug{ hf]vdk0f{:yfgdf a;faf; ug{jf klx/f]v:g] ;Defjgf ePsf ;8s kf|fu ug{xF]g. cTofjZos sfdafx]s avf{ofddf nfdf] ofqf gug{ ofqf ug{k/] ;DalGwt lgsfoaf6 ;8ssf]cj:yf a‰g] gbL tyf klx/f]kef]jt lf]qaf6 ;'llft b'/L sfod ug{/ :yfgLo kz f;gsf lgb{]g kfngf ug{afgL a;fNgk5{.

k|s[ts ljkb\/f]Sg ;lsFg, t/ To;af6 xg]lflt cjZo 36fpg ;lsG5 . To;sf nflu ;/sf/, :yfgLo tx, ;'lff lgsfo / gful/s ;a}sf] ;dfg lhDd]f/L xG5 . avf{sf] of] ;dodf ;fgf] nfk/afxLn] 7'nf] b36{gf lgDTofpg ;S5 . To;}n] cGTofjZos sfd afx]s 5f]6f] tyf nfdf]ofqf ug{xF]g . ofqf ug{k/] ;8ssf]cj:yfsf] hfgsf/L / df}}dsf]hfgsf/L lnP/ dfq ofqf ug{f]nf .

afun'a sf !) :yfgLo txsf kd'v / pkkd'vx?sf] kmf]g gDa/

gu/kflnsfx?

बागलुङ नगरपालिका
प्रमुखः बसन्तकुमार श्रेष्ठ
९८५७६२००६६
उपप्रमुखः राजु खड्का
९८५७६०००००१
जैमिनी नगरपालिका
प्रमुखः नर बहादुर पुन
(९८६३०४१३५५)
उपप्रमुखः हरिहर शर्मा
(९८५११५७९९१)
गल्कोट नगरपालिका
प्रमुखः भरत गैरे
(९८५७६४०७५१)
उपप्रमुखः फमलाल निउरे
(९८५७६४०७५२)
ढोरपाटन नगरपालिका
प्रमुखः देव कुमार नेपाली
(९८५६०२६३३०)
उपप्रमुखः धन बहादुर कायत
(९८४३५१२७५८)

ufpFflnsfx?

काठेखोला गाउँपालिका
अध्यक्षः राजु थापा
(९८५७६७१००१)
उपाध्यक्षः तेज बहादुर थापा
(९८५११९६४९०)
ताराखोला गाउँपालिका
अध्यक्षः धन बहादुर बि.क
(९८५७६६६११२६)
उपाध्यक्षः भिम बहादुर रोका
(९८५७६६६११२७)
बरेङ गाउँपालिका
अध्यक्षः कृष्ण प्रसाद शर्मा
(९८५७६२२५५१)
उपाध्यक्षः दिलिप कुमार पुन
(९८५११७०४५८)
बडिगाड गाउँपालिका
अध्यक्षः गण्डकी थापा अधिकारी
(९८५७६६६०९९)
उपाध्यक्षः भिमसेन वन
(९८५७६६६१००)
निसीखोला गाउँपालिका
अध्यक्षः सुर्य बहादुर घर्ति
(९८४६८३११११)
उपाध्यक्षः प्रेम बहादुर घर्तिमगर
(९८५७६२८३११)
तमानखोला गाउँपालिका
अध्यक्षः जोकलाल बुढा
(९८५७६२१२१९)
उपाध्यक्षः हिरा कुमारी छन्त्याल
(९८६७६४३७९९)

जलवायु वित्तमा नेपालः आशा र अपेक्षा

एक्काइसौँ शताब्दीको विकास र जनसंख्यासम्बद्ध प्राकृतिक चुनौतीहरूमध्ये एक महत्त्वपूर्ण चुनौती 'जलवायु परिवर्तन' हो । विश्वव्यापी हरितगृह ग्यास उत्सर्जनमा सबैभन्दा कम योगदान गर्ने देशहरूलाई पनि यसले उत्तिकै प्रभाव पारिरहेको छ, जसको एउटा उदाहरण नेपाल हो ।

जलवायु परिवर्तनका कारक र नेपालको अवस्था

विश्वव्यापी हरितगृह ग्यास उत्सर्जनमा ०.१ प्रतिशतभन्दा कम हिस्सा ओगट्ने नेपाल आफ्नो कमजोर भू-बनोट, पर्वतीय पारिस्थितिक प्रणाली, जलवायुजन्य विपद्को बारम्बारता तथा संवेदनशीलताका कारण जोखिममा छ । सानो आर्थिक गतिविधि र सीमित अनुकूलन क्षमताका कारण नेपाल निरन्तर जलवायुजन्य विपद्को जोखिममा रहेका राष्ट्रहरूको सूचीमा पर्छ । त्यसकारण समावेशी र दिगो विकासलाई प्रवर्द्धन गर्दै जलवायु समुत्थानशील विकासलाई मूलप्रवाहीकरण गरी जलवायु वित्तमा समान पहुँच सुनिश्चित गर्नु आगामी विश्व र नेपाली अर्थतन्त्रको आवश्यक रणनीति बन्नुपर्ने देखिन्छ ।

न्यूनीकरण र अनुकूलन सम्बद्ध क्रियाकलापहरूका लागि वित्तीय स्रोतहरूको सुनिश्चिततासँगै तिनको प्रभावकारी परिचालन नै विश्वव्यापी जलवायु कार्यको आधारशिला हो । समावेशी जलवायु वित्तले परम्परागत वित्तपोषण संयन्त्रभन्दा बाहिर रहेर वित्तीय उत्पादन, नीति र लगानीका अवसरहरूलाई ती समुदायसम्म पुऱ्याउँछ, जो जलवायु जोखिमको सामना गरिरहेका छन् तर अनुकूलनका लागि वित्तीय क्षमता कमजोर छ ।

नेपालका लागि, जहाँ करिब दुई-तिहाइ जनसंख्या प्रत्यक्ष वा अप्रत्यक्ष रूपमा कृषिमा निर्भर छ र ग्रामीण समुदायहरू जलवायु परिवर्तनशीलताको उच्च जोखिममा छन्, समावेशी जलवायु वित्तले जलवायु समुत्थान र दिगो आर्थिक रूपान्तरण प्राप्त गर्ने दिशामा महत्वपूर्ण मार्ग प्रशस्त गर्दछ ।

विगत केही दशकमा नेपालले जलवायु परिवर्तन अनुकूलन र जलवायु वित्तका लागि समग्र नीतिगत तथा संस्थागत रूपरेखा तयार पार्न उल्लेखनीय प्रगति गरेको छ । राष्ट्रिय अनुकूलन कार्यक्रम , राष्ट्रिय जलवायु परिवर्तन नीति, राष्ट्रिय अनुकूलन योजना, स्थानीय अनुकूलन कार्ययोजना, जलवायु परिवर्तन वित्तपोषण रूपरेखा, र पेरिस सम्झौता अन्तर्गत अद्यावधिक गरिएको राष्ट्रिय रूपमा निर्धारित योगदानजस्ता नीतिहरू मार्फत देशले जलवायु परिवर्तनलाई राष्ट्रिय योजनामा मूलधारमा ल्याएको छ ।

तथ्याङ्कअनुसार नेपालको वार्षिक राष्ट्रिय बजेटको करिब ५ देखि ७ प्रतिशत जलवायु-सम्बन्धित कार्यक्रमहरूमा विनियोजन गरिएको छ, जसले वित्तीय अवरोधका बावजुद जलवायु परिवर्तनलाई सम्बोधन गर्ने सरकारी प्रतिबद्धता झल्काउँछ ।

नेपाललाई जलवायु वित्त किन आवश्यक छ ?

देशको भौगोलिक विशेषताले यसलाई जलवायु प्रेरित प्रकोपहरूका लागि विशेष रूपमा संवेदनशील बनाएको छ । नेपालमा विश्वका १४ अग्ला हिमालमध्ये ८ वटा र हजारौं हिमनदी छन्, जुन बढ्दो तापक्रमका कारण द्रुत रूपमा पग्लिरहेका छन् । हिमालय क्षेत्र विश्वव्यापी औसतभन्दा छिटो तातिरहेको छ, जसले हिमनदी पग्लने गतिलाई तीव्र बनाउनुका साथै 'हिमनदी ताल विष्फोटनजन्य बाढी' को जोखिम बढाएको छ ।

अनियमित मनसुनी वर्षाले बाढी, पहिरो, खडेरी, डढेलो र पानीको अभावको आवृत्ति तथा तीव्रता बढाएको छ, जसले जनधनको क्षतिका साथै भौतिक पूर्वाधारमा समेत ठुलो नोक्सानी पुऱ्याउँछ । प्रत्येक वर्ष जलवायुजन्य विपत्तिहरूले करोडौं रुपैयाँ बराबरको आर्थिक क्षति निम्त्याउँछन् ।

कृषि क्षेत्रका लागि जलवायु वित्त झनै अपरिहार्य छ । नेपालको करिब दुई-तिहाइ जनसंख्या जीविकोपार्जनका लागि कृषिमा निर्भर छ र यसले कुल गार्हस्थ्य उत्पादनमा करिब एक चौथाई योगदान दिन्छ । यद्यपि, कृषि क्षेत्र वर्षामा अत्यधिक निर्भर र जलवायु परिवर्तनप्रति अत्यन्त संवेदनशील छ ।

मनसुनमा ढिलाइ, लामो खडेरी, अप्रत्याशित वर्षा, कीराको प्रकोप र बढ्दो

.... बाँकी ५ पेजमा

- - - साप्ताहिक राशिफल - - -

d]fM cfly{s kIfdf nfe xg]5. ;ftsf]dWodf ofqf ubf{cf^gf] ;fdfg lhDd]f/L :jo+vf}dfgl;s lrGtgaf6 6f9f /xgxf];\

a[fM 3/df zÙ sfo{sf]rf{xg ;S5 . cfly{s kIf ;an /xg]5 . efjgfTds kIf alnof]aGg]5 .

ldygM cfGn]sLlt{/ oz a9fpg]sfo{ug{;lsg]5 . k9fO / af]4s sfo{df ;kmntf ldNg]ofu blvG5 .

ss{6M pknlAwxLg sfo{df ;do / wg vr{xg]5 . gf}s/L jf kz]fdf cgÙjL JolQmx¿sf];xofu ldNgfn]sfo{;4 xg]5 .

l;+xM Jofkf/ Joj;fodf hLjg;fyLsf];xofu ldNg]5 . nfdf]b'/Lsf]ofqf ubf{cf^gf];fdfgsf]lhDd]f/L :jo+vf}+

sGofM ;?jftL lbgdf sfdsf]rfk a9g ;S5 . ;ftsf]dWodf bfDkTo hLjg;'dw'/ /xg]5 . ;femb/L Jofkf/af6 nfecfhg ug{;lsg]5 .

thfM ;[hgfTds / snfTds lfqtkm{?lr a9g]5 . k|tofuL k/LIffdf ;kmntf ldNg]5 . gf}s/L jf kzfdf k|t:kwLx{¿sf]rnvn a9g]5 .

jl[Zrs M gf}s/L jf kzfdf gofFhDd]f/L a9g ;S5 . ljBfyLx{¿nf0{zIffsf] lfqdf u?hgx¿sf];xofu ldNg]5 .

wgM k'fgf]hufgLaf6 kmfObf p7fpg ;lsg]5 .hUuf hldg ;DaGwL sfdaf6 nfe p7fpg ;lsg]5 .

ds/M nfdf]b'/Lsf]ofqf ug{nf{. ;ftsf]dWodf gofFf]hgftkm{cu|;/ eO{g]5 . ef}ts ;+fwg h6fpgfn]buf]sfd k|/De xg]5 .

sDeM ;dfhdf dfg k|ti7f a9g]5 . af}hsf]kefjn]sfo{x¿ l;Wb ug{;lsg]5 . kfl/jfl/s jftfj/0f dgf]/~hgfTds /xg]5 .

dLgM bf}xf]/fP/ kbTg ubf{sfddf ;kmntf xft nfUg]5 . sl7g ;dodf hLjg;fyL/lxt}Lldqsf]alnof];fy ldNg]5 .

–Hof]k= gf/fo0fk|;fb bhfn ;[tM xfd|fkqf]

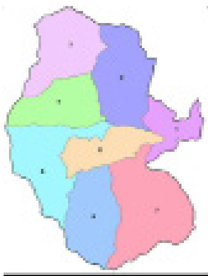

काठेखोला गतिविधि

सुल्डाँडा-चौराहा सडक सञ्चालनमा

जननिगरानी संवाददाता
बागलुङ

काठेखोला गाउँपालिकाको लेखानीमा मध्यपहाडी लोकमार्गको वैकल्पिक सडक निर्माण गरिएको छ । काठेखोला -६ बिहुँको सुल्डाँडादेखि गलकोट नगरपालिका -१ दुदिलाभाटीको चौराहा जोड्ने लोकमार्गको वैकल्पिक सडक बनेको हो ।

सुल्डाँडा-चौराह सडक बनेपछि लोकमार्गको २३ किलोमिटर सडक ८ किलोमिटरमा छोटिएको छ । यो सडक सुल्डाँडाबाट काठेखोला -८ को लेखानी सेतीचौर हुँदै चौराहा जोडिन्छ ।

यो सडकमा जिप तथा हलुका सवारी साधन सञ्चालन गर्दा गलकोट, बुर्तिवाङ र लोकमार्गबाट पश्चिम हिँडेका गाडीलाई एक घण्टा समय बचत हुनेछ । २०६० मा स्थानीयबासीले चन्दा संकलन गरेर खोलेको ट्र्याक स्तरीय बनाएर लोकमार्गको वैकल्पिक सडक बनाइएको हो ।

चालु वर्ष संघ, प्रदेश र पालिकाको लगानी जुटाएर सेतीचौर-चौराह सडकस्तरीय बनेको काठेखोला -८ लेखानीका वडा अध्यक्ष परमानन्द कँडेलले जानकारी दिनुभयो । यो सडकले कादेशबासीको यात्रा पनि सहज भएको छ । संघ र प्रदेश सरकारबाट प्राप्त ६ करोड बजेटबाट सेतीचौर-चौराह सडकस्तरीय बनाइएको वडाध्यक्ष कँडेलले जानकारी दिनुभयो । "राष्ट्रिय राजमार्ग भएकाले मध्यपहाडी लोकमार्गको विभिन्न स्थानमा वैकल्पिक मार्ग चाहिन्छ । लेखानीमा भएको लगानीले वैकल्पिक सडकको रुपमा विकास गर्न सहयोग पुग्नेछ" कँडेलले भन्नुभयो ।

कँडेलका अनुसार, काठेखोला लेखानीमा यो वर्ष झण्डै १० करोडको पूर्वाधार निर्माणको काम भएको छ । गाउँपालिका, संघ र प्रदेशबाट वडाका विभिन्न योजनाका लागि विनियोजित -१० करोडमध्ये ६ करोड सडकस्तरीय बनाउन लगानीको भएको छ ।

वडाका दर्जन शाखा सडक पनि स्तरीय बनेका छन् । गाजादह गुल्मीको शान्तिपुर छोटो सडकमा पनि जोडिन लागेको हो । "यो सडकमा स्थानीय तह र पूर्वाधार विकास कार्यालय बागलुङको ५०-५० लाख रुपियाँ गरी १ करोडको लगानीमा स्ट्रक्चर र ग्राभेल गर्ने योजना सम्पन्न भइसकेको छ" कँडेलले भन्नुभयो ।

लेखानीमा

.... बाँकी ६ पेजमा

sf7]vf]nf ufpFkflnsf j8f g+& /]zdf ul/Psf] df}/kfng .

sf7]vf]nf ufpFkflnsfsf hgk|ltlglwx?sf] ;Dks{gDa/

kflnsf cWoIf / pkfWoIf

अध्यक्ष: राजु थापा
(९८५७६७१००१)
उपाध्यक्ष: तेज बहादुर थापा
(९८५११९६४९०)

k|d'v k|zf;sLo clws[t

मुक्ति पौडेल
(९८५७६२८२३१)

kmQmf

टिका संगम बि.क.
(९८५७६७७००९)

sfo{kflnsf ;b:o

देवी थापा मगार
(९८४७७५३६७१)
भूमा देवी पुन
(९८४७६३१३२१)
पूर्णमाया सुनार
(९८४७६५६९०४)
सुन्तली वि.क.
(९८५७६७७०११)
गिता देवी वि.क.
(९८४७७८९५०५)

j8f cWoIfx?

वडा नम्बर १
अध्यक्ष: खडक बहादुर थापा
(९८५७६२१८०१)

वडा नम्बर २
अध्यक्ष: विद्यापति शर्मा
(९८५७६२११८२)

वडा नम्बर ३
अध्यक्ष: कुल बहादुर वि.क.
(९८५७६३७०४२)

वडा नम्बर ४
अध्यक्ष: लक्ष्मण पुन
(९८५७६३४२५३)

वडा नम्बर ५
अध्यक्ष: ज्ञामनाथ कंडेल
(९८५७६३४६५२)

वडा नम्बर ६
अध्यक्ष: बृहस्पती शर्मा
(९८५७६२५६८६)

वडा नम्बर ७
अध्यक्ष: प्रेम बहादुर जि.सी.
(९८५७६२०८४४)

वडा नम्बर ८
अध्यक्ष: प्रमानन्द कंडेल
(९८५७६२०५६२)

- यस गाउँपालिकाभित्र कुनै पनि व्यापार व्यवसाय तथा उद्योग प्रतिष्ठानहरु संचालन गर्नुपूर्व प्रचलित कानून अनुसार दर्ता एवं नविकरण गरेर मात्र संचालन गरौं,
- उपभोग्य म्याद समाप्त भएका र गुणस्तरहीन वस्तुहरुको बिक्री वितरण नगरौं, म्याद नाघेका वस्तुहरु अलग्गै राखौं; म्याद सकिएका सामाग्रीहरु उत्पादकलाई फिर्ता दिने व्यवस्था गरौं,
- वाणिज्य, आपुर्ति तथा उपभोक्ता संरक्षण विभाग वा कार्यालय वा काठेखोला गाउँपालिका वा अन्य सम्बन्धित सरकारी निकायबाट स्वीकृति लिएर मात्र व्यापारिक कारोबार प्रारम्भ गर्ने गरौं,
- व्यापार व्यवसाय गर्न सम्बन्धित निकायबाट प्राप्त स्वीकृति सम्बन्धी प्रमाण पत्र जस्तैः- व्यवसाय दर्ता प्रमाणपत्र, करदर्ता तथा करचुक्ता प्रमाणपत्र ईत्यादी र आफूले बिक्री वितरण गर्न राखेका वस्तुहरुको मूल्य सूची उपभोक्ताहरुले देख्ने र बुझ्नेगरी व्यवसाय स्थलमा राखौं,
- कालोबजारी, जम्माखोरी, नाफाखोरी र कृतिम अभाव हुनेगरी आपूर्ति व्यवस्थामा अवरोध नगरौं, व्यवसायिक धर्म, मुल्य, मान्यता एवम् प्रचलित कानूनको पालना गरौं,
- वस्तु खरीद गर्दा उपभोग्य म्याद कायम रहे नरहेको, तौल र मूल्य ठिक भए नभएको यकिन गरेर मात्र वस्तु खरीद गर्ने बानि बसालौं, सचेत उपभोक्ताको पहिचान दिऊँ,
- वस्तु खरिद बिक्री सम्बन्धमा बजारमा कुनै गैरकानूनी एवम् उपभोक्ता हित विपरितका कार्य भएको थाहा पाएमा वाणिज्य, आपूर्ति तथा उपभोक्ता संरक्षण विभागद्धारा संचालित CRMIS अनलाइन सुचना प्रणाली वा पैसा नलाग्ने टोल फ्रि नं. ११३७ वा काठेखोला गाउँपालिकामा सिधै गुनासो वा उजुरी गर्ने गरौं
- समयमै व्यवसाय नवीकरण लगायतका कानून बमोजिमका नियमन सम्बन्धी कार्यहरु गरी जिम्मेवार व्यवसायी बनौं; व्यापार व्यवसाय गरे वापत राज्यलाई तिर्नु पर्ने राजस्व समयमै दाखिला गरौं
- काठेखोला गाउँपालिकाबाट समय समयमा हुने बजार अनुगमन सम्बन्धी कार्यमा सहयोग गरौं, ईमान्दार व्यवसायीको पहिचान दिउँ
- जिम्मेवार व्यवसायी र सचेत उपभोक्ता असल समाज निर्माणका आधार हुन्, हामी सबै जिम्मेवार बनौं, उपभोक्ता अधिकारको संरक्षण गरौं।

काठेखोला गाउँपालिका
गाउँ कार्यपालिकाको कार्यालय
बिहुँकोट, बागलुङ

इतिहासमा महिला शक्ति, संघर्ष, सत्ता र संवेदनाको कथा

k':ts ;ldIff
lvd nfld5fg]sfhL

'राजमाता' नीलम कार्की निहारिकाद्वारा लिखित एक ऐतिहासिक उपन्यास हो । यस उपन्यासमा लेखिकाले विशेषतः बाइसे-चौबिसे राज्यकालका महारानीहरूको भूमिका र योगदानलाई ऐतिहासिक घटनाक्रमसँग जोडेर प्रस्तुत गरेकी छन् । 'आरम्भ' शीर्षकबाट शुरू गरिएको यस कृतिको प्रारम्भिक भागमा विक्रम संवत् १३८२ भन्दा अघिका राजा-रजौटाहरूका ऐतिहासिक घटनाक्रमहरूको चर्चा गरिएको छ । 'आरम्भ' शीर्षकको अर्को उल्लेखनीय पक्ष भनेको लेखिकाको अनुसन्धानशीलता हो । उपन्यास लेख्ने क्रममा उनले अध्ययन गरेका विभिन्न ऐतिहासिक पुस्तक, अभिलेख तथा दस्तावेजहरूबाट उद्धृत गरिएका वाक्यांश र भनाइहरू सम्बन्धित लेखकहरूको नामसहित उल्लेख गरेकी छन् । यसले कृतिको ऐतिहासिक विश्वसनीयता बढाउनुका साथै लेखिकाले विषयवस्तुप्रति अपनाएको अनुसन्धानमुखी दृष्टिकोणलाई पनि स्पष्ट रूपमा देखाउँछ । साथै लेखनका लागि प्रयोग गरिएका स्रोतहरूको स्पष्ट संकेत पनि प्रदान गर्दछ । उपन्यासलाई तीनवटा अध्यायमा विभाजन गरिएको छ । पहिलो अध्याय शुरू हुनुअघि लेखिकाले नेपालको प्राचीनकालदेखि राज्य गरेका विभिन्न राजा-रजौटाहरूको परिचय र ऐतिहासिक पृष्ठभूमि प्रस्तुत गरेकी छन् । त्यसपछि पहिलो अध्यायको आरम्भ भने स्वस्थानी व्रतकथा वाचनको शैलीसँग मिल्दोजुल्दो देखिन्छ । "इन्द्रकुमारी देवीले हात जोडी पहिला खड्ग, चक्र र मानव्यवरलाई नमस्कार गरी, पलेटी कसेर, पुष्पपत्रले भरिएको ढकियामाथि पुस्तक राखेर, 'हे समस्त माता ! हे मुने ! म अब हजुरहरूको आज्ञाले माता महात्म्य वाचन गर्दैछु, सबैले एकचित्त भएर सुन्नुहोस्' भनेर प्रथम अध्याय शुरू गरिएको छ ।" भन्ने शैलीले स्वस्थानी पाठको स्मरण गराउँछ ।

प्रथम अध्यायको शुरूआत विभिन्न घटनाक्रमअनुसार उपशीर्षकहरू राखेर गरिएको छ । प्रत्येक उपशीर्षकले त्यसपछि आउने घटनाको विषयवस्तु र भावलाई सङ्केत गर्ने भएकाले पाठकलाई कथाको प्रवाह बुझ्न सहज हुन्छ । कतिपय अवस्थामा उपशीर्षकबाट नै आगामी घटनाक्रमले कुन दिशा लिनेछ वा कथामा कस्तो मोड आउनेछ भन्ने पूर्वसंकेत प्राप्त हुन्छ । यसले पाठकमा उत्सुकता जगाउनुका साथै कथालाई व्यवस्थित र क्रमबद्ध रूपमा अघि बढाउन पनि सहयोग पुऱ्याएको छ । यद्यपि, केही स्थानमा उपशीर्षकहरू अत्यन्तै स्पष्ट भएकाले आगामी घटनाको अनुमान सहजै गर्न सकिन्छ, जसले कथाको कौतूहललाई केही हदसम्म कम गर्न सक्ने सम्भावना पनि देखिन्छ । उपन्यासमा तत्कालीन ऐतिहासिक परिवेशलाई जीवन्त बनाउन पात्रहरूका संवादमा नेपाली भाषाको प्रयोग गरिएको छ । सम्भवतः कथालाई नेपाली पाठकमाझ सहज र प्रभावकारी रूपमा प्रस्तुत गर्ने उद्देश्यले लेखिकाले यस्तो शैली अपनाएकी हुन् । यद्यपि, कतिपय स्थानमा प्राचीन, तद्भव, स्थानीय वा कम प्रचलित शब्दहरूको प्रयोग भएका कारण केही पाठकलाई शब्दहरूको अर्थ बुझ्न कठिनाइ हुन सक्छ । यदि त्यस्ता शब्दहरूको छोटो व्याख्या, शब्दकोश वा पादटिप्पणी समावेश गरिएको भए कृतिको अध्ययन अझ सहज र प्रभावकारी हुने थियो । उपन्यासमा तत्कालीन समाजमा प्रचलित पितृसत्तात्मक सोचलाई पनि यथार्थपरक रूपमा चित्रण गरिएको छ । एक प्रसङ्गमा राजगुरुले राजकुमारहरूलाई सानैदेखि 'राजकाजसम्बन्धी गोप्य कुरा महिलासँग साझा गर्नु हुँदैन' भन्ने शास्त्रीय मान्यता सिकाउने गरेको उल्लेख गरिएको छ । यसबाट तत्कालीन सामाजिक तथा राजनीतिक चिन्तनमा महिलाप्रति रहेको दृष्टिकोण झल्किन्छ । तर, कथाको विकाससँगै यही मान्यतामा समय र परिस्थितिले ल्याएको परिवर्तन पनि स्पष्ट रूपमा देखाइएको छ । राज्यमा संकट उत्पन्न भएका बेला वा राजा अनुपस्थित रहँदा महारानीहरूले नायबी वा चौताराजस्ता उच्च पद सम्हाली राज्य सञ्चालनमा निर्णायक भूमिका निर्वाह गरेका प्रसङ्गहरू प्रस्तुत गरिएका छन् । यसले व्यवहारमा महिलाहरू केवल राजपरिवारका सदस्य मात्र नभई सक्षम शासक, कुशल प्रशासक र राज्यको नेतृत्व गर्न सक्ने व्यक्तित्वका रूपमा स्थापित भएको तथ्यलाई उजागर गर्छ । यसरी, उपन्यासले एकातिर तत्कालीन समाजमा महिलाप्रति रहेको परम्परागत धारणा प्रस्तुत गरेको छ भने अर्कोतर्फ समय, आवश्यकता र क्षमताले ती धारणालाई

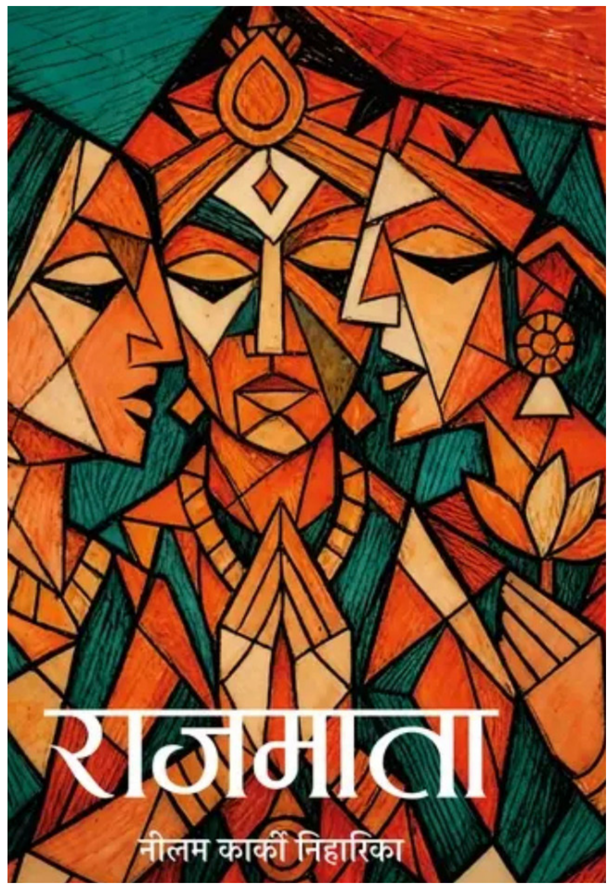

चुनौती दिँदै महिलाहरूले राज्य सञ्चालनमा निर्वाह गरेको प्रभावशाली भूमिकालाई पनि सशक्त रूपमा चित्रण गरेको छ । यही पक्ष उपन्यासको प्रमुख विशेषता र सशक्त सन्देशका रूपमा देखिन्छ । उपन्यासमा तत्कालीन राज्य व्यवस्थाको न्याय प्रणाली र धर्मसँगको सम्बन्धलाई पनि विस्तृत रूपमा चित्रण गरिएको छ । त्यसबेलाको शासन व्यवस्थामा धर्मलाई केवल आस्थाको विषयका रूपमा नभई राज्य सञ्चालनको आधार र कानुनको अभिन्न अङ्गका रूपमा लिने गरिएको देखाइएको छ । राजालाई भगवान् विष्णुको प्रतिनिधि वा स्वरूपका रूपमा सम्मान गरिन्थ्यो, जसका कारण राजकीय निर्णयहरू पनि धार्मिक मान्यता र नैतिक मूल्यसँग गाँसिएका हुन्थे । उपन्यासमा उल्लेख भएअनुसार अपराधको प्रकृति, देश-काल-परिस्थिति तथा त्यसबाट समाजमा पर्ने प्रभावलाई विचार गरी मात्र दण्ड निर्धारण गरिन्थ्यो । अन्यायपूर्ण दण्ड दिनु अधर्म मानिन्थ्यो र त्यसबाट राज्यको पतन वा कुतिनाश हुन सक्ने विश्वास रहेको उल्लेख गरिएको छ । त्यसैले, धर्माधिकारीद्वारा अपराधको गहन अध्ययन, छलफल र बहसपछि मात्र दोषी ठहर भएका व्यक्तिलाई उपयुक्त सजाय तोकिन्थ्यो । अपराधको प्रकृतिअनुसार शारीरिक, आर्थिक, भौतिक वा अन्य प्रकारका दण्ड दिने व्यवस्था रहेको ऐतिहासिक तथ्यलाई पनि उपन्यासले रोचक ढङ्गले प्रस्तुत गरेको छ । यस प्रकारका विवरणहरूले तत्कालीन नेपालको न्याय प्रणाली, धार्मिक विश्वास र राज्य सञ्चालनको आधारबारे पाठकलाई महत्त्वपूर्ण ऐतिहासिक जानकारी प्रदान गर्छन् । ऐतिहासिक तथ्यलाई कथासँग स्वाभाविक रूपमा जोड्ने लेखिकाको शैलीले उपन्यासलाई केवल मनोरञ्जनात्मक कृति मात्र नभई इतिहास बुझ्ने उपयोगी माध्यमका रूपमा पनि स्थापित गरेको छ । उपन्यासमा विभिन्न राज्यहरूबीच हुने युद्ध, विजयको उल्लास र पराजयको पीडालाई अत्यन्त जीवन्त रूपमा चित्रण गरिएको छ । युद्ध केवल भूभागको विस्तार वा सत्ताको संघर्ष मात्र नभई त्यसले शासक, राजपरिवार र आम जनजीवनमा पार्ने गहिरो प्रभावलाई पनि लेखिकाले संवेदनशील ढङ्गले प्रस्तुत गरेकी छन् । विशेषगरी, सिम्रौनगढमाथि भएको आक्रमणको प्रसङ्गमा संकटको घडीमा राजाले लिएका निर्णय, राज्य जोगाउने प्रयास तथा पराजयको सम्भावनाले उत्पन्न भएको मानसिक द्वन्द्वलाई मार्मिक रूपमा चित्रण गरिएको छ । राज्य गुमाइसकेपछि राजाले भोग्नुपरेको असहायता, आत्मसम्मानमा पुगेको चोट र मृत्यु स्वीकार्नेसम्मको मानसिक अवस्थालाई यथार्थपरक ढङ्गले प्रस्तुत गरिएको छ । यसका साथै, महारानी देवलदेवीले विषम परिस्थितिमा भोग्नुपरेको मानसिक, पारिवारिक र राजनीतिक सङ्घर्षलाई पनि प्रभावशाली रूपमा चित्रण गरिएको छ । राज्यको पराजयले केवल राजालाई मात्र नभई सम्पूर्ण राजपरिवार, विशेषगरी महारानीलाई समेत गहिरो पीडा र कठिन परिस्थितिको सामना गर्न बाध्य बनाएको तथ्यलाई उपन्यासले संवेदनशील रूपमा उजागर गरेको छ । यसले युद्धको वास्तविक प्रभाव केवल रणभूमिमा सीमित नरही मानवीय जीवन र सम्बन्धमा समेत गहिरो असर पार्ने सन्देश दिन्छ ।

उपन्यासमा लेखिकाले तत्कालीन समाज, संस्कृति, कला र वास्तुकलाको अत्यन्त जीवन्त तथा सूक्ष्म चित्रण गरेकी छन् । तत्कालीन नगरहरूको बनोट, मयूरझ्याल, कलात्मक रूपमा कुँदिएका प्रस्तरमूर्ति, विहार, चैत्य, जरुहिटी, ढुङ्गेधारा, फल्चा, गल्ली, चोक तथा अन्य सांस्कृतिक सम्पदाहरूको विस्तृत वर्णनले पाठकलाई त्यस समयको सामाजिक र सांस्कृतिक परिवेशसँग प्रत्यक्ष साक्षात्कार गराउँछ । उपन्यासमा तत्कालीन समाजमा प्रचलित गहना तथा आभूषणहरूको पनि विस्तृत उल्लेख गरिएको छ । मकसी, टुकी, त्व, चुल्या, कल्या, वाई, लन्सुवान, टिकमा, भिपु लगायतका परम्परागत गहनाहरूको उल्लेखले त्यस समयको सामाजिक जीवन, सांस्कृतिक परम्परा तथा पहिरन संस्कृतिबारे महत्त्वपूर्ण जानकारी प्रदान गर्दछ । यीमध्ये अधिकांश गहना तथा आभूषणहरू आजको समयमा प्रयोगबाट लोप भइसकेका छन् वा अत्यन्त सीमित रूपमा मात्र देख्न पाइन्छन् । लेखिकाको वर्णनशैली यति सजीव र दृश्यात्मक छ कि उपन्यास पढ्दै जाँदा पाठकलाई आफू त्यही ऐतिहासिक परिवेशमा उपस्थित भएर ती दृश्यहरू आफ्नै आँखाले अवलोकन गरिरहेको अनुभूति हुन्छ । शब्दहरूले सिर्जना गर्ने दृश्यात्मक प्रभावले चलचित्रको पर्दामा एक-एक दृश्य जीवन्त रूपमा देखिएझैं अनुभूति दिलाउँछ । यही विशेषताले उपन्यासलाई केवल घटनाको वर्णनमा सीमित नराखी पाठकलाई इतिहासको जीवित अनुभव गराउने कृतिका रूपमा स्थापित गरेको छ । यसका साथै, कतिपय प्रसङ्गमा स्थानीय भाषा तथा स्थानीय शब्दावलीको प्रयोग गरिएको छ । यद्यपि त्यस्ता केही शब्द सबै पाठकका लागि सहज रूपमा परिचित नहुन सक्छन्, तथापि प्रसङ्ग, संवाद र कथाको सन्दर्भका आधारमा लेखिकाले व्यक्त गर्न खोजेको भाव र सार सहजै बुझ्न सकिन्छ । उपन्यासको अर्को उल्लेखनीय पक्ष भनेको तत्कालीन समाजमा प्रचलित भाषा र शब्दावलीको स्वाभाविक प्रयोग हो । लेखिकाले त्यस समय बोलिने नेपाली तथा स्थानीय भाषाका अनेक शब्दहरूलाई कथामा समावेश गरेकी छन् । तीमध्ये कतिपय शब्दहरू आजको समयमा प्रयोगबाट लोप भइसकेका छन् । यस्ता शब्दहरूको प्रयोगले तत्कालीन भाषिक स्वरूपबारे पनि पाठकलाई जानकारी गराउँछ । त्यसैगरी, तत्कालीन राज्य व्यवस्थामा प्रचलित विभिन्न पद, पदावली, प्रशासनिक संरचना तथा कर्मचारीहरूको जिम्मेवारी र हैसियतबारे पनि उपन्यासमा उल्लेख गरिएको छ । आजको राज्य व्यवस्थामा यस्ता धेरै पदनाम प्रयोगमा छैनन् वा तिनको स्वरूप पूर्ण रूपमा परिवर्तन भइसकेको छ । त्यसैले उपन्यासले तत्कालीन प्रशासनिक संरचना, शासन प्रणाली र राजकीय पदसोपानबारे पाठकलाई उपयोगी ऐतिहासिक जानकारी प्रदान गर्दछ । यस दृष्टिले राजमाता केवल ऐतिहासिक घटनाहरूको आख्यान मात्र नभई तत्कालीन भाषा, प्रशासनिक प्रणाली, सामाजिक संरचना र सांस्कृतिक जीवनशैलीलाई बुझ्न सहयोग गर्ने एक महत्त्वपूर्ण सन्दर्भग्रन्थका रूपमा पनि स्थापित भएको देखिन्छ ।

उपन्यासको शीर्षक 'राजमाता' किन चयन गरिएको होला भन्ने प्रश्नको उत्तर कथाको मूल प्रवाहबाट क्रमशः स्पष्ट हुँदै जान्छ । विशेषगरी भक्तपुर (यथुनिमम्) का राजपरिवारकी नाबालिका राजकुमारी देवलदेवीको जीवनकथा उपन्यासको अत्यन्त मार्मिक पक्षका रूपमा प्रस्तुत भएको छ । शत्रुबाट जोगाउनका लागि बाल्यावस्थामै उनको विवाह राजकुमारसँग गराइने, त्यसपछि उनले भोग्नुपरेका दुःख, विस्थापन, राजनीतिक सङ्घर्ष, पारिवारिक पीडा तथा प्रतिकूल परिस्थितिमा समेत राज्य र वंशको अस्तित्व जोगाउन उनले लिएका साहसिक तथा दूरदर्शी निर्णयहरूले उनलाई उपन्यासको केन्द्रबिन्दुका रूपमा स्थापित गरेका छन् । सतीप्रथाको विरोधमा आवाज उठाएका, महिलाले राजगद्दी सम्हाल्न हुँदैन र रानीले युद्धमा जान हुँदैन भन्ने परम्परागत विश्वासलाई चुनौती दिएका तथा युद्धमा सहभागी भई विजय प्राप्त गरेका घटनाहरू उल्लेख गरिएका छन् ।

त्यसैगरी, पृथ्वीनारायण शाहका पिता नरभूपाल शाहकी पत्नी महारानी चन्द्रावतीको जीवन, उनको राजनीतिक दूरदर्शिता, राज्य सञ्चालनमा देखाएको सक्रियता तथा उनले निर्वाह गरेको नेतृत्वदायी भूमिकाले पनि उपन्यासको मूल भावलाई अझ सशक्त बनाएको छ । यी दुवै महारानीका जीवनसंघर्ष, त्याग, धैर्य र नेतृत्व क्षमताले इतिहासका ओझेलमा परेका महिलाहरूको असाधारण योगदानलाई उजागर गर्छ ।

यस आधारमा हेर्दा, उपन्यासको नाम 'राजमाता' राखिनुको औचित्य स्पष्ट रूपमा अनुभूत हुन्छ । यो शीर्षक कुनै एक पात्रमा मात्र सीमित नभई विभिन्न कालखण्डमा राज्य, राजवंश र राष्ट्रको अस्तित्व जोगाउन निर्णायक भूमिका निर्वाह गर्ने महारानी तथा राजमाताहरूको सामूहिक योगदानको प्रतीकका रूपमा स्थापित भएको देखिन्छ । यस अर्थमा शीर्षकले उपन्यासको मूल

.... बाँकी ५ पेजमा

hnjfo'

तापक्रमले बालीको उत्पादकत्व घटाएको छ। साना किसानहरूमा सिँचाइ, उन्नत बीउ, जलवायु सूचना, कृषि बिमा र किफायती ऋणको पहुँच सीमित छ। जलवायु वित्तले सिँचाइ पूर्वाधार, खडेरी प्रतिरोधी बाली, दिगो भूमि व्यवस्थापन, नवीकरणीय ऊर्जा, मौसम-सूचकाङ्कित बिमा र डिजिटल सेवाहरू मार्फत ' जलवायु-स्मार्ट कृषि' मा लगानी सम्भव बनाउँछ।

जलस्रोत, जलविद्युत् उत्पादन र ऊर्जा सुरक्षा पनि जलवायु वित्तमा निर्भर छन्। नेपालमा विशाल जलविद्युत् क्षमता भए तापनि नदीको प्रवाहमा आउने परिवर्तन, हिउँ पग्लने प्रक्रिया र चरम मौसमी घटनाले जलविद्युत् आयोजनाहरूको दीर्घकालीन दिगोपनलाई खतरामा पारेको छ। जलवायु वित्तले जलवायु-मैत्री पूर्वाधार, जलाधार संरक्षण, एकीकृत जलस्रोत व्यवस्थापन र नवीकरणीय ऊर्जा विस्तारमा सहयोग पुऱ्याउँछ, जसले गर्दा ऊर्जा सुरक्षा सुनिश्चित हुनुका साथै आयातित खनिज इन्धनमाथिको निर्भरता कम हुन्छ।

जैविक विविधता र पारिस्थितिक प्रणाली संरक्षणका लागि पनि जलवायु वित्त महत्त्वपूर्ण छ। वन क्षेत्रले जीविकोपार्जनमा सहयोग पुऱ्याउनुका साथै पानीका स्रोतहरू नियमित गर्ने र कार्बन सञ्चितिको कार्य गर्दछ। तसर्थ, सामुदायिक वन, पारिस्थितिक प्रणाली पुनर्स्थापना, जैविक विविधता संरक्षण र प्रकृतिमा आधारित अनुकूलन समाधानहरूलाई सुदृढ पार्न वित्तीय स्रोत आवश्यक छ।

नेपालका सहरी क्षेत्रहरू पनि द्रुत सहरीकरण, अपर्याप्त ढल तथा पानी व्यवस्थापन र अव्यवस्थित बस्तीका कारण जलवायु जोखिममा छन्। काठमाडौँजस्ता सहरले भारी वर्षापछि बारम्बार बाढीको सामना गरिरहेका छन्। जलवायु वित्तले उत्कृष्ट सहरी योजना, हरित पूर्वाधार, दिगो यातायात र फोहोर व्यवस्थापनमा लगानी सहज बनाउँछ। भौतिक पूर्वाधारबाहेक, विपद् जोखिम न्यूनीकरण र पूर्व-तयारीका लागि पनि लगानी आवश्यक छ। प्रभावकारी पूर्व-चेतावनी प्रणाली र जलवायु सूचना सेवाहरूले विपद्को प्रभाव कम गर्न मद्दत गर्छन्।

नेपालले आफ्नो अन्तर्राष्ट्रिय जलवायु प्रतिबद्धताहरू पूरा गर्न पनि जलवायु वित्तको आवश्यकता छ। पेरिस सम्झौता अन्तर्गत नेपालले नवीकरणीय ऊर्जा विस्तार, विद्युतीय सवारीको प्रवर्द्धन र वन संरक्षणका लागि महत्वाकांक्षी लक्ष्यहरू राखेको छ। नेपालको अद्यावधिक गरिएको कार्यान्वयन लागत सन् २०३० सम्ममा ४६ अर्ब अमेरिकी डलरभन्दा बढी हुने अनुमान गरिएको छभने राष्ट्रिय अनुकूलन योजनाका लागि २०५० सम्ममा करिब ४७.४ अर्ब अमेरिकी डलर आवश्यक पर्ने देखिन्छ। यी वित्तीय आवश्यकताहरू नेपालको आन्तरिक क्षमताभन्दा धेरै बढी छन्।

नेपालमा जलवायु वित्त पहुँचका चुनौतीहरू

नीतिगत प्रगति भए तापनि जलवायु वित्तको पहुँच र उपयोगमा नेपालले धेरै चुनौती खेपिरहेको छः

१. संस्थागत क्षमताको अभावः हरित जलवायु कोष (GCF) जस्ता निकायहरूबाट कोष प्राप्त गर्न उच्च गुणस्तरका प्रस्तावहरू तयार पार्ने प्राविधिक र संस्थागत क्षमताको कमी छ।

२. समन्वयको अभावः मन्त्रालयहरू, विकास साझेदारहरू र स्थानीय सरकारहरूबीच प्रभावकारी समन्वय नहुँदा जिम्मेवारीहरू ओभरल्यापिङ हुने र स्रोतको असमान वितरण हुने समस्या छ।

३. वित्तीय खाडलः नेपालको वित्तीय आवश्यकता र उपलब्ध स्रोतबीच ठूलो खाडल छ, जसले गर्दा देश वैदेशिक अनुदान र ऋणमा निर्भर छ।

४. निजी क्षेत्रको न्यून सहभागिताः जोखिमको डर र प्रतिफलको अनिश्चितताका कारण निजी क्षेत्र जलवायु लगानीमा आकर्षित हुन सकेको छैन।

५. स्थानीय पहुँचमा बाधाः धेरैजसो स्रोत केन्द्रमा वा ठूला आयोजनामा सीमित छ, जसले गर्दा दुर्गम र जोखिमपूर्ण क्षेत्रका समुदायसम्म वित्त पुग्न सकेको छैन।

नेपालमा समावेशी जलवायु वित्तको आगामी बाटो

नेपालमा समावेशी जलवायु वित्त सुदृढ पार्न समन्वित र दीर्घकालीन दृष्टिकोण आवश्यक छ। सर्वप्रथम, अन्तर्राष्ट्रिय कोषहरूमा पहुँचका लागि प्राविधिक विशेषज्ञता र संस्थागत क्षमता बढाउनुपर्छ। दोस्रो, संघीय, प्रादेशिक र स्थानीय सरकारबीचको समन्वयलाई बलियो बनाउनुपर्छ। तेस्रो, मिश्रित वित्त हरित ऋण र सार्वजनिक-निजी साझेदारी मार्फत निजी क्षेत्रलाई आकर्षित गर्नुपर्छ।

मुख्य कुरा, समुदाय केन्द्रित दृष्टिकोण नै हाम्रो रणनीतिको मूल आधार हुनुपर्छ। साना किसान, महिला उद्यमी, आदिवासी, युवा र सीमान्तकृत समुदायको आवश्यकता सम्बोधन गर्ने गरी वित्तीय सेवाहरू डिजाइन गरिनुपर्छ। स्थानीय सरकारहरूलाई वित्तीय र प्राविधिक रूपमा सक्षम बनाउँदा मात्रै जलवायु वित्तको लाभ वास्तविक जोखिममा रहेका समुदायसम्म पुग्न सक्छ।

यसरी जलवायु वित्तलाई केवल वातावरणीय खर्चका रूपमा मात्र नभई दिगो विकास र समृद्धिको रणनीतिक लगानीका रूपमा हेरिनुपर्छ।

नेपालप्रेसबाट साभार।

0ltxf; df

विषयवस्तु र भावलाई सार्थक रूपमा प्रतिनिधित्व गरेको छ।त्यसैगरी, उपन्यासमा महारानी पद्मलदेवीको चरित्र पनि अत्यन्त सशक्त र प्रेरणादायी रूपमा प्रस्तुत गरिएको छ। राज्यको अस्तित्व र सुरक्षा जोगाउने उद्देश्यले उनले आफ्नी नाबालिका छोरीको विवाह सिम्रौनगढका राजकुमारसँग गराइन्। व्यक्तिगत भावनाभन्दा राज्यको हितलाई सर्वोपरि राख्ने उनको यो निर्णय तत्कालीन राजनीतिक परिस्थितिको गम्भीरता र उनको दूरदर्शिताको परिचायक हो। हृदयघातका कारण राजा उपराज जयरुद्र मल्लको निधन भएपछि राज्य सञ्चालनको सम्पूर्ण जिम्मेवारी पद्मलदेवीको काँधमा आइपर्छ। यस्तो विषम परिस्थितिमा उनले नाबालक उत्तराधिकारीलाई राजा घोषणा गरी राज्यलाई स्थिर राख्ने प्रयास गरिन्। आन्तरिक तथा बाह्य चुनौतीका बीच उनले देखाएको धैर्य, नेतृत्व क्षमता, राजनीतिक कुशलता र साहसले उनलाई एक वीराङ्गना राजमाताका रूपमा स्थापित गरेको छ। देवलदेवी, चन्द्रावती र पद्मलदेवीजस्ता पात्रहरूको जीवन, त्याग, संघर्ष र राज्यरक्षाका लागि उनीहरूले निर्वाह गरेका ऐतिहासिक दायित्वलाई मनन गर्दा उपन्यासको शीर्षक 'राजमाता' अत्यन्त सार्थक र औचित्यपूर्ण प्रतीत हुन्छ। यस शीर्षकले कुनै एक व्यक्तिको कथा मात्र नभई नेपालको इतिहासमा राज्य, राजवंश र राष्ट्रको संरक्षण तथा नेतृत्वमा महत्त्वपूर्ण भूमिका खेलेका राजमाताहरूको सामूहिक योगदानलाई सम्मानपूर्वक प्रतिनिधित्व गरेको देखिन्छ।

वि.सं. १४०१ मा पनि वि.सं. २०७२ सालको जस्तै विनाशकारी भूकम्प आएको उल्लेख गरिएको छ। वि.सं. २०७२ को भूकम्पले ठूलो जनधनको क्षति पुऱ्याएपछि समाजमा मानिसहरू एक-अर्काको सहयोगमा उद्धार तथा राहत कार्यमा जुटेका थिए। त्यस्तै, वि.सं. १४०१ को भूकम्पपछि पनि त्यही किसिमको सहयोगी र मानवीय वातावरण बनेको उल्लेख गरिएको छ। उक्त भूकम्पका कारण राज्यका आधाभन्दा बढी जनताले ज्यान गुमाएको र बाँचेका धेरै मानिसहरू आफ्नो बसोबासको स्थान छाडेर अन्यत्र बसाइँ सरेको उल्लेख गरिएको छ।तत्कालीन राज्य व्यवस्थामा राज्यसत्ता हत्याउन अपनाइएका रणनीति, चालबाजी, कूटनीति, हत्या, आरोप, प्रत्यारोप तथा अन्य सम्बन्धित घटनाक्रमहरू क्रमबद्ध रूपमा प्रस्तुत गरिएका छन्। राज्य-राज्यबीचको वैमनस्यता घटाउन वैवाहिक सम्बन्ध स्थापना गर्ने प्रचलन, दरबारभित्रको पारिवारिक विभाजन, कलह, आपसी मत-मतान्तर तथा बाह्य राज्यहरूको दबाबजस्ता कारणहरूले राज्य सञ्चालनमा पारेका प्रत्यक्ष प्रभावका बारेमा उल्लेख गरिएको छ।

राजा-रानीका सुसारे, धाईआमा तथा बुबुधाईहरूको भूमिका, उनीहरूले निर्वाह गर्ने जिम्मेवारी र राजपरिवारप्रति गर्ने व्यवहारका बारेमा तथा कुरा काट्ने र रानीहरूलाई कुरा लगाउने प्रवित्तिको बारेमा उल्लेख गरिएको छ। राज्य-राज्यबीच हुने जालझेल, एकअर्कामाथि आक्रमण गर्न अपनाइने विभिन्न हत्याकाण्डहरू, धाई-सुसारेलगायत गुप्तचरमार्फत सत्य-असत्य जानकारी संकलन गर्ने गतिविधि तथा ती घटनासँग सम्बन्धित छलफल र घटनाक्रमहरूको विस्तृत वर्णन गरिएको छ। उपन्यासमा तत्कालीन समाजमा प्रचलित सती प्रथा सम्बन्धी उल्लेख पनि गरिएको छ। त्यस समय पति निधन भएपछि पत्नीले पनि चितामा सँगै आत्मदाह गर्ने चलन सामाजिक तथा धार्मिक परम्पराका रूपमा विद्यमान रहेको चित्रण गरिएको छ। यसले तत्कालीन समाजमा महिलाको अवस्था र प्रचलित सामाजिक मान्यताबारे महत्वपूर्ण जानकारी प्रदान गर्दछ। त्यसैगरी, तत्कालीन राजाहरूले अनेकौं रानीहरू राख्ने प्रचलन सामान्य मानिन्थ्यो भन्ने तथ्य प्रस्तुत गरिएको छ। यसबाट तत्कालीन राजपरिवारको पारिवारिक संरचना तथा बहुविवाहको सामाजिक स्वीकृतिबारे जानकारी प्राप्त हुन्छ।

त्यस समय व्यापक रूपमा प्रचलित बालविवाह, अनमेल विवाह, नारीमाथिको शोषण र उत्पीडनका साथै समाजमा गहिरोसँग जरा गाडेर बसेका अन्धविश्वास र कुसंस्कारको चरम रूपलाई प्रभावकारी ढंगले प्रस्तुत गरिएको छ। खटिरा आएर हातखुट्टाका औंला झर्ने महारोगबाट पीडित व्यक्ति राजा नरभूपालको जुठोपुरो खाएमा रोग निको हुन्छ भन्ने जनविश्वास रहेको प्रसङ्ग उपन्यासमा प्रस्तुत गरिएको छ। यसले त्यस समयको समाजमा वैज्ञानिक चेतनाभन्दा अन्धविश्वासले बढी प्रभाव पारेको यथार्थलाई उजागर गर्छ। उपन्यासमा तत्कालीन समाजमा प्रचलित सीमन्तोन्नयन संस्कारको पनि उल्लेख गरिएको छ। वर्तमान समयमा पश्चिमी प्रभावका कारण 'बेबी शावर' का रूपमा चिनिने तथा केही समयअघिसम्म नेपाली समाजमा 'दही-चिउरा खुवाउने संस्कार' भनेर परिचित परम्पराको प्राचीन स्वरूप नै सीमन्तोन्नयन संस्कार रहेको देखिन्छ। गर्भधारण भएको चौथोदेखि आठौं महिनाभित्र गर्भवती महिला र गर्भस्थ शिशुको सुस्वास्थ्य, दीर्घायु तथा कल्याणको कामना गर्दै यो संस्कार सम्पन्न गर्ने परम्परा रहेको उल्लेख गरिएको छ। तत्कालीन समयमा ५० वर्षको आयु पुग्नुलाई आजको ८४ वर्षको आयु पुग्नुसरह मानिन्थ्यो। ५० वर्ष पूरा भएपछि प्रत्येक सन्तानले आफ्ना आमाबुबाको 'महादिव्य रथारोहण' गराउने प्रचलन थियो, जसलाई 'पाँचौं जंकु' भनिन्थ्यो। उपन्यासमा एकातिर 'न्याय नपाए गोरखा जानू' भन्ने उखानको ऐतिहासिक पृष्ठभूमिबारे प्रकाश पारिएको छ। गोरखाका राजा राम शाहले स्थापना गरेको निष्पक्ष, पारदर्शी तथा जनमुखी न्याय-निसाफ प्रणालीलाई पछि राजा नरभूपालले पनि निरन्तरता दिई प्रभावकारी रूपमा कार्यान्वयन गरेका कारण गोरखा न्यायको केन्द्रका रूपमा परिचित बनेको प्रसङ्ग प्रस्तुत गरिएको छ। अर्कोतिर, राज्य सञ्चालनमा राजाले आफ्ना निकटस्थ, विश्वासपात्र तथा आफन्त व्यक्तिहरूलाई उच्च पदमा नियुक्त गर्ने प्रवृत्ति पनि त्यस समयदेखि नै विद्यमान रहेको देखाइएको छ। बाइसे-चौबिसे राज्यकालमा पनि कोभिड-१९ (कोरोना भाइरस) महामार ीसँग मिल्दोजुल्दो भयावह संक्रामक रोग फैलिएको उल्लेख गरिएको छ। उक्त समयमा फैलिएको शीतल रोगका कारण ठूलो सङ्ख्यामा मानिसहरूको मृत्यु भएको थियो। विशेषतः ललितपुरका राजा महेन्द्र मल्ल स्वयं यही रोगबाट निधन भएको र यो महामारी ललितपुरबाट नेपाल उपत्यका हुँदै तनहुँसम्म फैलिएको वर्णन गरिएको छ। रोगको प्रकोप यति भयावह थियो कि मानिसहरू उपचार नपाई धमाधम मृत्यु हुने अवस्था सिर्जना भएको थियो। मृतकहरूको सङ्ख्या अत्यधिक भएकाले अन्त्येष्टि गर्न समेत पालो कुर्नुपर्ने स्थिति आएको उल्लेख गरिएको छ। महामारीको संक्रमण नियन्त्रण गर्न तत्कालीन राजा पृथ्वीपतिले नेपाल उपत्यकातर्फ कुनै पनि कामले नजानू भनी उर्दी जारी गरेका थिए। त्यसैगरी नेपाल उपत्यकातर्फ अन्य मुलुक तथा क्षेत्रका मानिसहरूको आवतजावतमा पनि पूर्ण प्रतिबन्ध लगाइएको थियो। महामारीको प्रभावका कारण त्यस वर्ष नेपालभर कुनै पनि चाडपर्व वा सार्वजनिक उत्सव नमनाइएको उल्लेख गरिएको छ। यस घटनाले आधुनिक समयमा विश्वव्यापी रूपमा फैलिएको कोभिड-१९ महामारीका बेला लागू गरिएका आवतजावत नियन्त्रण, निषेधाज्ञा, सामाजिक दूरी तथा चाडपर्वसमेत प्रभावित भएको अवस्थासँग उल्लेखनीय समानता देखाउँछ। यसबाट महामारी नियन्त्रणका लागि तत्कालीन राज्यले पनि आफ्नो समयअनुसार कडा सावधानी र प्रतिबन्धात्मक उपायहरू अवलम्बन गरेको स्पष्ट हुन्छ। उपन्यासको कुल पृष्ठ सङ्ख्या ६६३ रहेको छ। विषयवस्तुको गहनता र ऐतिहासिक पृष्ठभूमिलाई समेट्ने क्रममा लेखिकाले विस्तृत विवरण प्रस्तुत गरेकी छन्। तथापि, उपन्यासमा कतिपय प्रसङ्गहरू अपेक्षाभन्दा बढी विस्तार गरिएको अनुभूति हुन्छ। एकै पृष्ठमा स्पष्ट रूपमा प्रस्तुत गर्न सकिने विषयलाई अनावश्यक रूपमा लम्ब्याइएको जस्तो लाग्ने ठाउँहरू पनि प्रशस्तै छन्। त्यसैगरी, कथाको मूल प्रवाहमा खासै प्रभाव नपार्ने केही विवरणहरू समावेश भएकाले तिनलाई संक्षिप्त वा हटाइएको भए पनि उपन्यासको मूल भावमा कुनै उल्लेखनीय कमी आउने देखिँदैन।

यस उपन्यासको कथावस्तु, ऐतिहासिक घटनाक्रम तथा तत्कालीन समाजको जीवन्त चित्रणलाई हेर्दा यसमा आधारित ऐतिहासिक टेली शृङ्खला वा चलचित्र निर्माण गर्न पाए साह्रै उत्तम हुने देखिन्छ। यसमार्फत २२औं-२४औं राज्यकालको शासन व्यवस्था, समाज, संस्कृति, संस्कार, रहनसहन तथा चाडपर्वलाई आजका पुस्तासमक्ष प्रभावकारी रूपमा प्रस्तुत गर्न सकिने भएकाले नेपाली इतिहास र सांस्कृतिक सम्पदाप्रति उनीहरूको ज्ञान, रुचि र चेतना अभिवृद्धि गर्न महत्वपूर्ण योगदान पुग्न सक्छ।

राजमाता नेपाली ऐतिहासिक उपन्यास विधामा उल्लेखनीय कृति हो। यसले नेपाली इतिहासका ओझेलमा परेका महारानीहरूको योगदानलाई उजागर गर्नुका साथै इतिहासप्रति पाठकमा नयाँ जिज्ञासा र रुचि जगाउने कार्य गर्दछ। इतिहास, साहित्य तथा नेपाली समाजको विकासक्रम बुझ्न चाहने पाठकका लागि यो उपन्यास पठनीय, सङ्ग्रहणीय र सन्दर्भयोग्य कृति हो।

साहित्यपोष्टबाट साभार।

Ps jif{df--------

हेक्टर जमिनमा थप सिँचाइ सुविधा विस्तार भएको छ । यससँगै जिल्लामा ६ हजार ९४४ हेक्टर खेतीयोग्य जमिनमा सिँचाइ सुविधा पुगेको उहाँले बताउनुभयो ।

आचार्यका अनुसार स्वीकृत ११४ योजनामध्ये सात वटा विभिन्न कारणले कार्यान्वयन हुन सकेनन् । प्राविधिक समस्या, स्थलगत कठिनाइ, ठूलो लागतका योजना भए पनि पर्याप्त बजेट नहुनु र अन्य कारणले ती योजना रोकिएका हुन् ।

निसीखोलाको एउटा योजना ढोरपाटन सिकार आरक्षभित्र परेकाले काम गर्न नसकिएको उहाँले बताउनुभयो । केही योजनामा लागत धेरै भए पनि बजेट कम भएकाले कार्यान्वयन हुन सकेन । जाउलेपानी-मधु सिँचाइ योजना आरक्ष क्षेत्रभित्र परेकाले रोकिएको हो भने खाराखेतदेखि भब्रेटा-झिङ्गलबारी-रातामाटा-घम्सिन-सोरबोट-खप्तरीबाङ सिँचाइ योजना लिफ्टिङ प्रणालीबाट सञ्चालन गर्नुपर्ने भएकाले प्राविधिक रूपमा कार्यान्वयन गर्न कठिन भएको उहाँले बताउनुभयो ।

यस्तै, बागपानी-कटुवाल डेरा सिँचाइ योजना, निसीखोला-५ का लागि दुई पटक ठेक्का आह्वान गर्दा पनि कुनै निर्माण कम्पनीले आवेदन नदिएको उहाँले जानकारी दिनुभयो । जलस्रोत तथा सिँचाइ विकास डिभिजन कार्यालय बागलुङका प्रमुख सुजन खड्काले ठूलो लागतका योजनामा पर्याप्त बजेट नआउँदा कार्यान्वयनमा समस्या भएको बताउनुभयो । रु एक करोड लागतको योजनामा १० लाख मात्र बजेट आउँदा काम गर्न चुनौती भएको उहाँको भनाइ छ।

उहाँका अनुसार केही योजनाको स्रोत सुनिश्चित गरी आगामी आर्थिक वर्षदेखि बहुवर्षीय योजनाका रूपमा कार्यान्वयन गर्ने गरी ठेक्का लगाइएको छ । काठेखोलाको रेश, बडिगाडको मालारानी र तमानखोलाको नर्जाखानीलगायत योजना १५ वटा प्याकेजमा ठेक्का लगाइएको उहाँले जानकारी दिनुभयो । “हामीले नयाँ संरचना निर्माण गर्नुका साथै पुराना सिँचाइ कुलोको मर्मत पनि गरेका छौँ,” प्रमुख खड्काले भन्नुभयो, “सिँचाइ सुविधा पुगेपछि केही बाँझो जमिनमा पनि यस वर्ष धान रोपिएको छ ।” रासस

; N8f]---------------

डाङगोखोला, छोरेपाटा पिडल्ना सिँचाइ योजनामार्फत २ करोड ८५ लाखको बजेटमा कुलो निर्माण गरिएको छ । लेखानीमा ३४ लाख ५० हजार बजेट खर्चेर कादेश-दोबिल्ला-मशानघाट, गैरादेखि डल्लेचौर, भाटी पँधेरादेखि पुनथर, पिपलबोटदेखि सेतीचौर, बाङगबाज पँधेरादेखि देउराली र मलाग्री-राजुघुम्ती पदमार्ग निर्माण गरिएको छ ।

फरार प्रतिवादीलाई २९ वर्षपछि पक्राउ

बागलुङ - सवारी ज्यान मुद्दामा फरार प्रतिवादीलाई २९ वर्षपछि प्रहरीले पक्राउ गरेको छ । २०५३ असोज २० गते जिल्ला अदालत पर्वतले सवारी ज्यान मुद्दामा ५ महिना ७ दिन कैद सजायको फैसलापछि फरार बागलुङ नगरपालिका वडा ९ तित्याङ कमलडाँडाका राजु थापा भन्ने राजबहादुर थापालाई प्रहरीले पक्राउ गर्न सफल भएको हो ।

नगर प्रहरी कार्यालयको टोलीले थापालाई बिहीबार घरबाटै पक्राउ गरेको हो । थापालाई फैसला कार्यान्वयनको लागि जिल्ला बागलुङमार्फत कारागार पठाइएको जिल्ला प्रहरी कार्यालय बागलुङका प्रहरी नायव उपरीक्षक रामेश्वर त्वातीले जानकारी दिनुभयो ।

यस्तै, प्रहरीले चोरीको कसुरमा एक जनालाई पक्राउ गरेको छ । बागलुङ नगरपालिका वडा २ स्थित धौलागिरि प्रादेशिक अस्पताल र सोही वडाको आवारोडस्थित एस.के. ज्वेलर्समा मोबाइल चोरी घटनामा संलग्न काठमाडौं जिल्ला तारकेश्वर नगरपालिका वडा ६ बस्ने २९ वर्षिय अमृत खड्कालाई प्रहरीले पक्राउ गरेको हो ।

चोरी घटना संलग्न खड्काबाट प्रहरीले मोबाइल समेत बरामद गरेको छ । चोरीमा संलग्न खड्कालाई अनुसन्धान गर्नको लागि जिल्ला अदालत बागलुङबाट पाँच दिनको म्याद थप गरिएको प्रहरी नायव उपरीक्षक त्वातीले जानकारी दिनुभयो ।

छिस्तीमा पहिरो जाँदा कालिगण्डकी करिडोर अवरुद्ध

बागलुङ - कालिगण्डकी कोरिडोर अन्तर्गत बागलुङ खण्ड पहिरोको कारण पाँच दिनदेखि अवरुद्ध भएको छ।

बागलुङको जैमिनी नगरपालिका-८ छिस्तीस्थित बेलबगरमा माथिबाट आएको पहिरोले सडक पुरेपछि अवरुद्ध बनेको हो । गत बुधबार आएको वर्षापछिको पहिरोले कालिगण्डकी कोरिडोर पूर्णरुपमा अवरुद्ध भएको छ ।

झण्डै २ सय मिटर सडक पहिरोले पुरेको छ । सडकमा ठुलो पहिरो खसिरहेको प्रहरी चौकी छिस्ती वेलबगरका प्रहरी सहायक निरिक्षक रामनिवास शाहले बताउनुभयो । माथिबाट निरन्तर खसिरहेको कारण पहिरो हटाउन कठिनाई भइरहेको छ ।

पहिलो हटाउनको लागि सडक डिभिजन कार्यालय बागलुङ र पाल्पा सडक डिभिजनका दुई वटा स्काभेटर परिचालन भइरहेको प्रहरी सहायक निरिक्षक शाहले बताउनुभयो । सडक सञ्चालनमा आउने अझ दुई दिन लाग्ने प्रहरीले जनाएको छ । राष्ट्रिय गौरवको आयोजना रुपमा रहेको कालिगण्डकी कोरिडोर अवरुद्ध हुदाँ भारतका साथै मुस्ताङ, म्याग्दी, पर्वत, बागलुङ, गुल्मी, स्याङजा, पाल्पा, वुटवलका यात्रु आवतजावतमा कठिनाई भएको छ ।